

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 41/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä lokakuuta 2012 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 133/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Tuija Groop, työ- ja elinkeinoministeriö
- yksikön päällikkö Juhani Sundell, Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- kehittämisspäällikkö Sari Mutka, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

- toimialajohtaja Helena Stenroos, Salon työ- ja elinkeinotoimisto
- työvoimasuunnittelija Raija Pennanen, Savonlinnan työ- ja elinkeinotoimisto
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Minna-Mari Kaila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- elinkeinopoliittinen asiantuntija Pia Björkbacka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät
- toiminnanjohtaja Yrjö Westling, Seudulliset Kehittämisyhteisöt SEKES ry
- toimitusjohtaja Esa Lintula, Kehittämisyhtiö Keulink Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Akava ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yhtenäistämisen ja selkeyttämisen tarve. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että julkisia työvoima- ja yrityspalveluja määrittelevää lainsäädäntöä uudistetaan määräajoin. Työn ja tekijöiden kohtaamisen rajapinta on nopeasti muuttuva

toimintaympäristö, jossa hallinnon järjestelmien tulee muuttua käyttäjien tarpeiden mukaan. Lainsäädännön kokonaisuudistuksella pystytään kokoamaan normit yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi säännöstöksi sekä paremmin havaitsemaan myös sisällölliset muutostarpeet. Yrityksille kohdennettujen neuvonta- ja

kehittämispalvelujen sääntelyssä tulee kiinnittää huomiota viranomaisten perustehtävään ja käyttäjälähtöisyyteen. Erityisesti aloittavan yrityksen kannalta on tärkeää, että neuvontapalveluita on helposti saatavilla ja toiminta on järjestetty nimenomaan palveluiden käyttäjän eikä hallinnon tarpeita silmälläpitäen.

Nykyinen järjestelmä on nähty monimutkaisina ja osittain päällekkäisinä tuotteina tai palveluina. Kokonaisuudistus tulisikin ulottaa myös tietojärjestelmien tasolle: nykyisellään osa palvelujärjestelmän tehottomuudesta ja monimutkaisuudesta aiheutuu työhallinnon ja yrityspalveluiden tietojärjestelmien erillisyydestä ja päällekkäisyyksistä sekä järjestelmien eriyteistä käyttöoikeuksista.

Talousvaliokunta pitää sähköisten palveluiden kehittämistä kannatettavana, mutta palvelutarjontaa määriteltäessä on otettava huomioon, etteivät tietoliikenneyhteydet toimi koko maassa. Palveluverkoston on myös oltava riittävän tiheä, jotta kansalaisten yhdenvertaisuus toteutuu.

Nykyisellään yhdenvertaisuus vaarantuu myös palveluiden alueellisen vaihtelun ja eri puolilla maata tehtävien, toisistaan eriävien lain-tulkintojen vuoksi. Työvoimahallinnon palvelujen ja sen prosesseissa syntyvien lausuntojen merkitys voi olla käänteentekevä elinkeinonharjoittajan toiminnan alkamisen tai jatkumisen kannalta. Tämän vuoksi viranomaistoiminnan oikeusvarmuuteen ja lainkäytön yhtenäisyyteen tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Tietojenvaihto eri viranomaisten välillä. Talousvaliokunta haluaa nostaa esille asiantuntijoiden kuulemisissa esille tulleen kysymyksen viranomaisten välisen tietojenvaihdon ongelmista. Merkittäviä palvelujen tehokkuushyötyjä voisi olla saavutettavissa, jos eri viranomaisten tiedonsaanti ja -luovutus oikeudet olisi järjestetty nykyistä joustavammiksi. Erityisesti pienissä toimintayksiköissä ja pienillä paikkakunnilla yhteistyö sekä viranomaisten kesken että seudullisten elinkeinon kehittämisorganisaatioiden kanssa on avainasemassa, kun niukkenevien julkisten resurssien avulla tulisi hoitaa nopeasti muuttuvaa tehtäväkenttää.

Työvoima- ja yrityspalveluneuvottelukunnat. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudet työvoima- ja yrityspalveluneuvottelukunnat. Nykyisten TE-toimikuntien ja niiden jaostojen rooli on jäänyt paikoin valitettavan marginaaliseksi. Ehdotetun muutoksen myötä työelämän järjestöjen vaikutusmahdollisuudet paranevat. TY-neuvottelukunta tukee järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää toiminnan suunnittelua ja kokoaa toimijoita alueellisesti yhteen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että tämän uudenlaisen toimielimen toimivalta ja tehtävät määritellään siten, että tämän tarjoamat mahdollisuudet työvoimahallinnon tehtävien ja toimintatapojen uudistamisessa tulevat täysimääräisesti hyödynnetyiksi.

TE-toimistojen ydintehtävät. TE-toimistojen ydintehtävä on tehokas työnvälitys. Tämän perustehtävänsä ohella TE-toimistot tarjoavat maksullisia henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja out-placement-palveluita. Talousvaliokunta katsoo, että TE-toimistojen tulisi keskittyä ydintehtävänsä maksuttomiin työvoima- ja yrityspalveluihin eikä toimia alueilla, joissa on yksityistä palvelutarjontaa saatavilla. Julkisen sektorin ei tule kilpailla yksityisten palveluiden kanssa. Yritysassiakkaiden näkökulmasta TE-toimistojen palveluiden osittainen maksuttomuus ja maksullisuus on hämmentävää ja harhaanjohtavaakin. Talousvaliokunta pitää erittäin kannatettavana esityksen mukaista maksullisten HRV-palveluiden lakkauttamista vuoden 2014 aikana.

Palkkatuki. Talousvaliokunta suhtautuu varauksella ehdotettuun muutokseen, jonka mukaan palkkatukea voitaisiin jatkossa maksaa, vaikka tuen kohteena olevan työpaikan voitaisiin arvioida täyttyvän muutenkin. Edellytyksen poistaminen voisi merkitä, että tukea haettaisiin jatkossa ilman työvoimapolitiittisia perusteita. Jo nykyiselläänkin on nähtävillä viitteitä siitä, että työnantajat käyttävät palkkatukijärjestelmää sellaisen työn teettämiseen, johon palkkatukijärjestelmän puuttuessa palkattaisiin tekijöitä työmarkkinaehtoisesti. Talousvaliokunta näkeekin tarpeellisena, että palkkatuen myöntämisen

edellytysten toteamisprosessi arvioitaisiin kokonaisuudessaan uudelleen.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Jukka Kärnä /sd
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Paula Lehtomäki /kesk
	Teuvo Hakkarainen /ps	Päivi Lipponen /sd
	Harri Jaskari /kok	Jari Myllykoski /vas
	Johanna Karimäki /vihr	Sirpa Paatero /sd
	Pia Kauma /kok	Kaj Turunen /ps.
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.